

<p>ماوا آتش اور دم آسے بر دی کار خود عشاق را ہم جاتے بانا لہامی ترار خود کاشم نژادی باغبان و جانب گلزار خود بودی گلگشت چمن دامن کشان باخود</p>	<p>تا چند خون دل خورم کوساتی جان و جان ہر کس کچھ مخلوقی با مطرلی در عشق ہر وہا نسر سردان زرد ہر گل آتش بجان چون گل درانم ہر من یا رب بخت آنکس</p>
<p>جامی ندارد خرمی کہ زخم بر آساید دے ہر خطہ گوید این غمی ہم بادل افکار خود</p>	
<p>زند گل جابہ بر خود چاک بلبلی در خان کہ پرو ساید گلرگ ہم دائم گران آید مرا تیغ جفا میت بر گل و خوشتر از ان آید کنون گرم زخم صد لہ از ہر استخوان آید کہ بر تابد زمین گر صد بلا از آسمان آید مبادا کاین بہار حسن با ہر گز خزاں آید</p>	<p>گرا ز ہر بہت بوی بطرف گلستان آید بران اندم نازک چون پندم بار ہر آید نملق تشنہ آب زندگی دانی چہ خوش با چونے ہر استخوانم شد ز پیکان تو رو نہا کمن خویشید من از تیغ ہم خاکسار خود و ہانت عینہ عارض گل بہت نسرین خطبہ</p>
<p>ہمین بس دولت جامی کہ خاک آستانہ شد کز آن غرت نمی آید کہ در سلک سگان آید</p>	
<p>باید ز شرح قاقہ ما اتہدا کند کہ گشتگان قاقہ خور اندا کند کز خون دیدہ شہرت از غم غذا کند</p>	<p>خاوسے کہ بہر ناقہ سلمے خدا کند وائے بہاہ بادیر بانگ داری پست بانسخہ طبیب چہ کار آن مریض را</p>

<p>آنرا بر سر معان خلعت قبول صاحب دلی که جاست که بر زعم زایدان دل یافت و نقد وصل چو جانزداد عم خرد</p>	<p>گذرد و شیخ شهر طراز روا کند می خانه به نیت رندان پیا کند تا هر همیشه سووزج و مشایخ کند</p>
--	---

جامی چونیت کار تو غیر از جفا کشی
بارے خجای آن که کشیدن کرا کند

<p>هر که خواهد سوی آن ترک ستمگر گذرد کاش جان گسلد از تن که مگر پیره باد آه از آن شوخ که بر سر سر راه که روم تا گمان گر گذریش سو من افتد روز در چین چون سبوا قد او گر کینم همیشنا نفسی پیش نظر عایل شود</p>	<p>واجب آنست که اول قدم از سر گذرد که گئی جانب آن سر و سمنبر گذرد بهر محشدی من از ره دیگر گذرد تا نه بنیم رخ او پیش روان بر گذرد آب چشم همه بر من و صنوبر گذرد طاقت نیست که آن مرز بر او بر گذرد</p>
--	--

او بگفت تیغ که جامی ز مهر خود بگذرد
من درین غم که مباد از سرم دگذرد

<p>پاکبازان همه نظاره آن رو کنند غز باران کن انگیز بی غارت درین چون شوم خاک سرم بر سر کوشش کنید سالکان کیشش دست بجان رسد</p>	<p>راستان میل جان طاعت و نجومی کنند کافرانند مباد که برین جوی کنند باشد این کاسه سقال سنگ آنکوی کنند سایهاگر چه درین راه تک پوی کنند</p>
--	--

من که از قبله چو پا خاک بر اندم تر نهاد	هر کجا منزل آورد من آن سو کشند
چون خط سبز تو نازک توانم نوشت	خوشنویسان مثل گر قلم از موی کشند

وصفت آنردمی چو گل کوی گلستان جامی
بلبلان چند حدیث گل خود رو کشند

خرم دل آنها که به بیخانه نشستند	از و سوسه خانقه و مدرسه بستند
چون امانه ما پرده تقوی بدریدند	چون توبه ما خامه تقوی لشکستند
غم یار و بلا موش اندوه ندیست	ایدل تو کجایی که حرفان همیستند
بر تیکه بگذر گره زلف کشاده	تاروی تو بیند دو گرت پیرستند
ستان چه عجب گریزین جرمه نشانند	خون دل با جرعه و چشمان تو مستند
پیش توجه گویم ز سخن سدره و طوبی	بخرام که با قد بلندت همه پستند

جامی حرم کعبه مقام همه کس نیست
این بسکه در دیروز تو نه بستند

جان بخش کشته را و انگه خون فرمان دهد	خونخواری آن شوخ بین کز بهر کشتن جان دهد
تا که پس فرسود زیند در میدان او	باشد سمنده خویش از دور بران جوان دهد
جانم فدای ساقی کو آشکارا می خورد	انگه که دور مار سد خوننا به پنهان دهد
گر سایه بر خار افکند آن گلزار غنچه لب	هن فاشاخ گل شود بر غنچه چندان دهد
هر تریکان شوخ افکند برینه با ذوق دل	کجا بشن جوج جان در بر کشد که بوبه پیکان دهد

چون دست بند وصل و دور از رقیب خو آن به که عاشق خویش را خوبا غم بجان	
گردی شدہ را ہنس زبان در چشم جامی این زمان آرد بدامتها گمرازدیدہ تا تاوان و حسد	
غویذ مقدم گل سے عند لب آورد ببین بشارت دولت کہ عنقریب آورد بر اسن سمن معیب غنچہ طیب آورد کہ این بلا بسرسن ہمہ رقیب آورد ز قسمت ازل اندوہ و غم نصیب آورد جز آنکہ پیش تو این گفتہ غریب آورد	سحر نسیم صبا فروہ حبیب آورد بعینیت کہ صد جان شمر وہ بتا گذشت باد بران پیر بہن کہ سوچین بلاست تیغ فراق و حبیب میداند طریق عشق چلویم کہ بخت تیرہ مرا غریب شہر تو جامی نہشت و ستری
بہر زہ در دسر خویش داد و رنج طیب کسیکہ بر سر بیمار دل طیب آورد	
گر بر آرم دم از ان دو دور افلاک رود تا زید پاک زید چون برود پاک رود پر دے گو کہ درین راہ خطرناک رود ہر کجا قصہ آن حلقہ فتراک رود حیف باشد ز چنین سہا کہ بجاک رود آنکہ با عہد درست و کفن چاک رود	انچہ در آتش غم بادل غمناک رود بندہ ام پاک رسو را کہ درین دیرین زیر ہر سنگ قنادست سر سر ہر سنگ سرفرازان جہان گردن تسلیم نہند دیدہ تا فرسش سازم ز زمین ہ مخرام لذت تیغ عنمت باد بران گشتہ حرام

<p>جامی از خط خوشش پاک مکن فوج خمیره کاین نه حرفیست که بر صفحہ ادراک و د</p>	<p>صبح بشنید هماندم نفس سرد کشید که به میخانه مرا هست آن مر کشید دوره او ز چه رود من این مر کشید گر و خورشید خط غالیه بر در کشید رقم حسن چرا بر شب مر کشید کاین همه جدول خونین بر رخ زرد کشید</p>	<p>شب دل سوخته آسپ ز مهر درد کشید من جام می و شکر گرم پیر مغان دارم از دوست غبار یک چو من کشیدم ماه در خط شود از رشک ز میان کشید روز بازار رخ خوب تو چون دینک مژده خواهد که کند قصه پیران تقریر</p>
<p>جامی اول نغمه دور و نه اندر ره عشق که نشدم دوره آنکس که ازین دور کشید</p>	<p>بمراهی او صد کاروان جان و دل آید که بر بیچارگان می کند پنهان و آید نشاید کار و آرا که در باران برون آید مرا هر قطره خون که دیدم گریان آید خوشست از صاحب خانه که با همگان آید ز خاکم جا سبزه لاله در میان برون آید برای آن بود که زدی همین آن برون آید</p>	<p>چو محمل بسته بر عزم سفر جانان و دل آید ندارم هیچکس تاب و داع او گویندش مبند آن ماه که محمل که میگردد صد پیل چو گریم بر گرفتاران دل سیل بلا گردد ز سینه بانیا لشرف جان آید که رفتن من بیدل چو از شوق خط خنار او میرم ندانم خرفغان چه زبانش چون حسن گوئی</p>

<p>مانند رنگ نشسته که باران فرو خورد ما که کسے بدل غم بجران خورد خون تابه کران لب ان فرو خورد تان شکره بیات که دمان فرو خورد از بسکه خانه ام نم قرگان فرو خورد زان خون که انفعال لب کان خورد</p>	<p>عاشق بسینه بر تو چکان خورد عیسم کن که بیت صبری منسردم بند و درون غنچه همس تو تو گره سازی عرق بدامن ازان چهره پاک خواهد چو چشم اشک نشان چشمه سازشد باشد عقیق لعل لبست سنگ پاره</p>
---	---

شهای بجز مرغ جامی نه شد سرشک

خونے که روز وصل تو پیمان فرو خورد

<p>خانه سازید و جانم را دران منزل کنید گاه گاهی نسبت خونم بدان قائل کنید پیش از اندم بگو کشد خنجر مر اهل کنید پیش و پیش پرده بهر خدا حاصل کنید ای عزیزان کار من سناست فکر دل کنید چند تدبیر دوا درد دلس حاصل کنید ای حرفیان بارش از یک جرعه لایق کنید دو دست کرد و بگو کباب جگر آید چون شکل تو از دور مراد نظر آید</p>	<p>خاک گویش پس از مردن خونم گل کنید خون بریزد خون من این لبست که بعد قتل حیث باشد خون من چون گردش بهر خدا من ندارم طاقت دیدار او تاب نظر تن اگر بیمار شد بر سر میاریدم طبیب نیست پیش این دل در روز بیدر گو تر چند درد سر کشد جامی گفت گوی عقل هر ده جگر سوز که از سینه بر آید نزدیک پمردن رسد از بسکه طیب دل</p>
--	--

در چشم من از باره گر خوبر آمد زان روزنه گر غیر نیالی تو در آید در پاس تو زان پیش که عمرم بسر آید کاریکه زد دست من در ویش بر آید	من بنده روی تو که هر بار به بیمم از خون جگره گذر دیده به بندم بگذر بسر عمر کسی تا سنگم سر پوسته جامی تو کنم چون کنم اینست
--	--

جز ناله کن کار و گر جامی ازین پس
باشد که ز صد ناله کنی کار گر آید

خاطر بخت سگ کوی تو می کشد عشقش عنان گرفته بسو تو می کشد چون خاطر مملکت موی تو می کشد از سر نهاده زهد و سبک تو می کشد چندین بجا خار بوس تو می کشد کاینهار همه ز تندی خوی تو می کشد	بازم کند شوق بسوی تو می کشد دل کو دو سپه از غم جانان همیگیر بخت از بعد حلقه حلقه سبیل مرا چه سود پس پیر خرقه پوش که در دور لعل تو بوی تو یافت از گل نوره بانجان تخت چه بر زمانه بند دل بچویرین
--	---

آشفته بلبلیست جدا از بهار و باغ
جامی که ناله بے گل بر تو می کشد

که دام دل که تیغ غمت هلاک نشد که در هوا تو چون حبیب غنچه چاک نشد هنوز لذتیش جان در دناک نشد	که دام سر که برین آستانه خاک نشد که دام پیرهن ناز و دخت شد گل گذشت ناک و گت از جان عمر با بگذشت
---	---

عجب ترا کج گنار ہم ہنوز پاک نشد کہ حرف مہر تو اشقش نقوش لوح خاک نشد کہ آب باوہ نشد تا فدا ہر تاک نشد	بجرم عشق مرا غم ہزار بار سوخت یرات حسن خزا کے شود قیتلے را فدای پاک دلی شو کہ مست ذوق شو
	ز رفت بے مہر ویت شہی کہ جامی را سر شک تا بسک نالہ تا سماک نشد
پر کن مستبح کہ دور شدہ کامیاب شد از بزم غم بر آتش سحران کباب شد آزرا کہ جام عیش تھی چون جباب شد منت خدا یرا کہ ہمہ استجاب شد وقت طلوع کہ کوکب آفتاب شد سیلاب غم رسید و بیکدم خراب شد	ساتی بیا کہ میگردہ رافتح باب شد درد و شراب ناب کہ جان و دل حسود از باوہ خوش ہرا کہ کف نیست غیر باو عمری دعا جاہ و جمال تو گفتہ ایم مہر افروغ عاریتے نا پدید گشت ہر خانہ طرب کہ بنا کرد مدعے
	جامی بگوش شاہ رسا ندن نہ حدیث کز خود ز لطف نظر تو در خوشاب شد
اسی عاقلان کنارہ کہ دیوانہ مست شد بر خاست و باز فتنہ اہل نشست شد مسکین مگر بدام گلے پامی بست شد من بت پرست گشتم و او خود پرست شد	دل با خیال آن لب میگون دست شد نتوان بکنج صبر نشستن چنین کہ یار از طرف باغ نالہ بلیل سے رسد آن بت نمود عکس رخ خود در آئینہ

چون نیستی ست عاقبت هر که هست این بسکه زیر پا تو چون خاک است	بگذرد لافکر و هاشن بود خویش از تاج سلطنت سر ما گشت بلند
جامی شکست شیشه تقوس و کار او در عاشقی درست همه ران شکست شد	
کجا تاب در دگر پیر من نازک تنبت نیخواهد که فردا دست کس برد مگر چون مردم چشم من از چشم منت ز بس پرواز جان عاشقان پیر که خود گشته پیش غمزه صید افگنت اگر ز دیده زیر لب تبم کردنت	کسی کش نیست طاقت کز قبا پیر بغضای تو همه بر خویش غم نه بیند حسنت کسی زینسان که من نیارد گشت گرد شمع رویت گر آهوشیوه چشم تو بیند از خدا خواهد نیاید آشکارا خنده بر لب عجب را دیگر
پسای روزنت جامی چه آید بر نظاره چو بنود زهره اش کرد و سوسوی روزنت	
در آهم بر فلک کوکب بسوزد که ترسم جامه از قالب بسوزد خیال بوسه بندم لب بسوزد چراغ از بهر آن تا شب بسوزد مبادش آن سم مرگ بسوزد	شیم چون دل ز تاب تب بسوزد چنان از سوز دل شد قابلم گرم بست هست آتشین بعلیکه هر گاه بروز هم از آن ترسم که باشد ببر فاکترم از را پیش می باد

زیار بہا کے مایا رب بسوزو	رقیب خام ہست از چنگی کو
	چو بر جامی شود سوز تو غالب متاع ہستیش اغلب بسوزو
سزہ تر بر کنار سترن می پرورد زان گل ریحان کہ بر طرف میں ہے پرورد دشمن خود را بخون خویشتن می پرورد عشق تو آنرا آب چشم من سے پرورد گردش گردون بخون کوہن می پرورد وہ کہ مسکین طعمہ زانغ و زغن می پرورد	سرد من در سایہ سنبلی سمن ہے پرورد باغبان گر بیند آن خسار و خطا ماند گل مایہ پیش اشک غمنا آید از خواب دل ہر گاہ غم کہ سر بر زد ز خاک منختہ از پی گلگشت شیرین لالہ را در بیتون قوت چہ خون غم بود در واد لیلی و بس
	گوش کن گفتار جامی را کہ در وصف لبت سیکندار و جان شیرین و سخن سے پرورد
آہو کہ دید کو دل شیران چنین برد بر پارہ دل کہ آہ کسینج برین برد پیش لبت کہ نام می و انگبین برد کاین قصہ را بزاہد خلوت نشین برد ترسم کہ خاک با سے تو ام از حسین برد گر نیم شعلہ از جگر آتشین برد	آہوی چشم تو دل شیران سخن برد گرد ز تاب مہر تو ز خشنندہ اختر واعظ کہ وصف خلد ہمیکہ در شرم داشت ندہند نیم چہ بصد سالہ زہر کسیت تا ہم بس از سجود رہت رو از صبا آتش بہفت جریخ زند تیر آو من

<p>جامی خیال خال تو با خود بنجاک برد چون موردانہ یافت بزیر زمین برد</p>	
<p>شبِ شمع شبِ شمع لبس جامِ خیال یار بود این زمین بخت خوابِ لودہم بسیار بود اللہ اللہ آن چه بسا شکر گفتار بود در برابر چشم من از گریہ گوہر بار بود گر چه کار من ہر شب تا سحر تکرار بود ای خوش آن روز یکہ چشم من بر آن رخسار بود</p>	<p>دوست چشم من بخواب بخت من بیدار بود دیدمش از خواب چون بیدار شد بخت آنہ کے لذت شیرینی گفتار او در جان مانند لعل او در فندہ ہر باری کہ شکر بار گشت وہ کہ رفت از خاطر مہم خواب با من ہر چہ روز در چشم شب تیرہ است بی رسارہ</p>
<p>خواب خوش بادت جلال ای دیدہ چون جا بجا خواب دیدہ مشب انچہ عمرے ہر آن بیدار بود</p>	
<p>جویای آب تشنہ لب اندر سیر خون جگر چکید چو دامان خویش شد بر تن رگے کہ بہت مرا میتوان شمر وروش خد متیکہ تو امانت پیش برد دور از لب تو جام می نالہ گون سپرد کہ مے چو جام از نفس سرد من فشرود حرفیکہ خروفاے تو از سینہ من برد</p>	<p>وصلت نیاد لب بخیال تو جان سپرد یار یکہ پاک کرد بدامن زخم زائک نازم چو چنگ چنان کز برون پست عاشق نہادہ جان بافت آمد پیش تو می چون خورم کہ دوش چو ساقی بدست کہ جام بچوسے ز دل گرم من گذشت جامی کہ کند سینہ باخن سبب چہ بود</p>

<p>فردا کہ دوست کشته خود را ندانند شدر روی دوست قبله ما کو امام شهر بس پیر ساجزورده که چون طفل خرمسال حاشا که من لباس سلامت کشم بدوش مسکین فقیه میکند انکار وید دوست تو در میان هیچ نہ ہر چه بہت اوست</p>	<p>خیزد ز خاک بار و گرجان فدا کند مادر نماز خویش بما اقترا کند در مکتب تو لوح محبت ہجا کند گر عشقم از پلاس ملامت داکند با او گیو کہ دیدہ جان را جلا کند ہم خود است گوید و ہم خود جلا کند</p>
<p>جامی ببرد در غم یارے کہ ہرا و گر صد ہزار بار ہمیری گرا کند</p>	
<p>چوست من ز خار شبانہ بر خیزد نشان من بجبال میان او کم باد زلفت خون دلم بسکہ میرود بالا بود ہبانہ منع نظارہ برقع زلفت چو تیر چور ہند بر کمان زمیندانش اثر نماز من زان کشته شعلہ آہ</p>	<p>ہزار فتنہ و شور از زمانہ بر خیزد ہو و خیال دولی از میانہ بر خیزد گیاہ غنیمت از بام حسانہ بر خیزد خوش آترمان کہ زمیںش این نہ بر خیزد ہزار کشتہ زہر نشانہ بر خیزد رخش جو سوختہ شد کہ زبانہ بر خیزد</p>
<p>گمان مبرد چو گردد وجود جامی خاک ہر بیج بادے ازین آستانہ بر خیزد</p>	
<p>دوستان بازم عجب کاری فرمائے</p>	<p>دل بدام عشق خونخوارے قناد</p>

جان رسید از تن بگویش اگر مید ما بلانواہیم وزاہد عافیت در سریم وصل محرم شد رقیب عقل شد مفتون مشکین طرہ اش چشم پوشیدم رخس دیدم بخواب	از نفس مرغی بہ گلزاری فتاد ہر متاعی را خریدارے فتاد دامن گل در گت خارے فتاد سادہ در دام طرارے فتاد خفتہ را بخت بیدارے فتاد
--	--

عمر جامی و فاوور زید و محمد

کارش آخر باخا کارے فتاد

جان از ان لبہا حکایت میکند ہر کہ میگوید حدیث سلسبیل دور از ان لب جان کجا لایان زان لب همچون شکر ماندہ جدا از رقیبان میکند پہلو تہ چشم شوخش میکشد تیغ جفا	طوطی از شکر روایت میکند زان لب بوشین کنایت میکند بشنو از نی چون حکایت میکند از جدایہا شکایت می کند جانب مار را رعایت می کند لعل پنخشش حمایت میکند
---	--

قتل جامی را چہ حاجت نم تیغ

غمزہ اورا کفایت مے کند

بسکہ شبان تو خون خلق عالم تر بختند صد ہزاران صورت اندر قالب حسن و جمال	پشتہ پیشہ گشتہ در کوئے قبر ہم بختند رخسند اما ز تو مطبوع تر کم رختند
---	---

شکل تو گوی نه از ارکان عالم بختند در وہان غنچه تر عقد شبنم بختند از قدح خوردند و از مرگان هماندم شک و رونی که بر با کامریم بختند	ہر چه در عالم ہے ہمیں نے ماندہ تو نقشبندان گاہ تصویر لبت ندان تو بی لب لعل تو سرستان شربت ناب را سینہ ریشیان فراق از خاک یابیت ساختند
---	--

از دل جامی چه سان روید گیاه خرمی
چون دران ویرانہ تخم محبت بختند

تیر مرگان در کمان ابروان بستہ بود کشش آن ابرو کمان از تیر مرگان خستہ بود ز آتش کز نعل سم باد یا لیش خستہ بود توسندش چون عنان از سریشی بستہ بود شاخ ریحان ترش کز برگ نسیم بستہ بود مرکب او تند را بارگے آہستہ بود	وی کہ بود آن کس فرسکش کہ ترکش بستہ بود یکدل اندر بر بندیدیم ہر نظارہ را خزین تقوی صبر اہل حل سالم بخت رشتہا بود از رگ جانہا میا ہر طرف شد ولم شاخ و باہر یک ایو بندیا او گذشت از ما و ماندیم حیران چینیم
---	---

دید جامی ناگمان آن شکل شہر آشوب رفت
آنکہ روزے چند از سودا سے خوبان بستہ بود

از نالہ زارم در و دیوار بنالہ گر عاشق دل سوختہ صد بار بنالہ گر کوہ بود و اللہ ازین پار بنالہ	ہر شب عنایت بسکہ دلم زار بنالہ آہ از دل سحت تو کہ بکہرہ لکنی گوش گر کوہین از عشق بنالید عجب سست
--	---

<p>کازر وہ دلی درتہ دیوار بنا لہ چون نالہ مرغی کہ شب تار بنا لہ چون مرغ قفس کز غم گلزار بنا لہ</p>	<p>برقصر طرب خفته چه آگاہی ازانت افغان دلم آید از ان طره شیرنگ بے رویتونا دل ازین سینہ صدجا</p>
	<p>جامی مکن از بار فغان گریستے کرد پار آن نبود کز دستم پار بنا لہ</p>
<p>بر جگر صد حسرت من یاد گارا و بہا از سیم مرکب نشان بر بگنارا و بہا عمر با چشم برآہ انتظارا و بہا عنبہ افشان گشت گردی بر عذارا و بہا شاخ گلن آن لطافت شمسارا و بہا زخم پیکان بسکہ بر جان نگارا و بہا</p>	<p>یاد رفت از چشم زردل خارخارا و بہا روی گرد آلود خود بر خاک سودم ہر کجا گر چه بر گشتن ز عمر رفتہ نتوان دست چشم گردن سازش خطست آنکہ چون لپش دریا سرمین بگذشت بر طرف چین دانا ذوق مرہم نیست مجروح خدنگ دورا</p>
	<p>دور از ان لہہای میگون ماند جامی تلخکام راحت سے رفت و تشویش خمارا و بہا</p>
<p>کہ در وصفش عبارت کوتہی کرد بجدالتہ کہ تنہا بار ہے کرد چو جان نیست غم ہر ہے کرد دلے برداشت از ساغرتہی کرد</p>	<p>دلم میل سے کے سر وہی کرد اگر چه بے رہی کردن جد برد دل من بخان نہان در عدم در صراحی با وجود لعلش از سے</p>

<p>ہو اسے خلد گرد و دابھی کرد ازان سبب قن میل ہی کرد</p>	<p>حریم آستانش دید زاہد دل خوش بود از چارخی شیش</p>
<p>بصحرای عدم زد حیمہ جاسے چو سودا سے بتان منہ لگی کرد</p>	
<p>کج نہ گویم کہ راست میگوید دیدہ رات تو تیاست میگوید در دتوبے دوست میگوید لب من جانفراست میگوید انچه در دل مراست میگوید قتل تو عار راست سے گوید</p>	<p>اول قدرت را بلاست میگوید ہرگز دیدہ شد غبار دورت در د خود بے تو ہرگز گفتم لب تو خط فرود سے گویم تیر من گفت در دلت حیمہ است قتل من کارست می گویم</p>
<p>ہست ہر موز زلفت او مرے جامی این عمر باست سے گوید</p>	
<p>شاخ طوبی را درختِ دادی آہن کند مہربانی کو کہ اکنون فکر حال کہین کند کاش کز گلبرگ تیر ترتیب پیر آہن کند گلخن بستر ہم از خاکستر گلخن کند نیکیوان راتن چرا از سیم و دل آہن کند</p>	<p>ہر شبی آہم حریم سدرہ را روشن کند شد پریشان حال من از فکر آن نامہربان شد تشنای سبتا رو پود پیر آہن نگار دل کہ از غم سوخت ہم در آتش غم سر نہا گر نخواہد ستمی حال گرفتاران خدا</p>

گر برد بوی ز ذوق خاکسار است ملک	ز آسمان آید فرو خاک درت مسکن کند
بر رخ جامی بود بے رویت از دوزخ درے	گر ز روضہ خازن اندر قبر اور وزن کند
بر من از خمی تو ہر چند کہ بیدار رود گرہ از طرہ مشکین کشا پیش صبا تا یکی عاشق دختہ با مید وصال نقش شیرین و داز سنگلی ممکنیت خاک باد اسر من درہ آن مژگون خز بویرا نہ غم جانگند مرغ دلم	چون رخ خوب تو بینم ہما زیاد رود عمر صدول شدہ پسند کہ بہ یاد رود شادمان سکودرت آید نا شا درود کہ خیال حشر از خاطر فرہا درود کہ گرفتاری من بید و آزاد رود چند ازان نیست کہ در منزل آید رود
دل بان غمہ خونیز کشد جا سرا	صید را چون اجل آید سو سے صیاد رود
چون بریدارتن گ جان آہ آہ شد بی رخ جانان تماشا جان لطفی شد بسکہ چشم رینت در ہجرت باران شد شد نگار از شک عا دل جان کز چہ کہ گئے دل جانب محرابا شد میل تا ز جد مشکبوش دور رخ بستی نقاب	چنگل قناد از نوا چون بار او بگشتہ آبروی این کہن باغ آن گل نورت شد عاقبت از بلوح دل نقش صبور شد ز خم تیغ مرہم جان من دختہ شد تا نمودی آن دو ابرو میل و پیوستہ شد بر رخ جامی در اقبال دولت بستہ شد

باتو آنکس کہ زہرِ جانتے میگوید ہیچکس سر وہانت بحقیقت نشاِ جنت بر سرِ خاک شہیدان تو ہر لالہ بے با شمعِ راشعلہ زود آتش بزبان بسکہ بسو وصفِ رخسارِ قدست اگر در چہنے من بنام تو خوشم ذکر زبان باؤنم	ہیچم آمد کہ حدیث چو نے میگوید ہر کسی بہر دل خود سننے سے گوید شرحِ داغِ دلِ خونین کفنے میگوید حالِ پروانہ بہر آنجنے سے گوید بلبلے قصہ سر و دہنے سے گوید کس جو تسبیح بہر دم زدنی میگوید
--	--

گفتہ جامی ازان ہجو شکر شیرینست
کہ ز ذوق لب شیرین دہنے میگوید

باتوانان کہ حدیث چو نے میگویند من نہ اہم کہ کسی پیش تو گوید خشم عند لیسان ز سر سر و باو از بلند نکشہ خاطر من جز تو بہر جا کہ کسان کوہِ عنما سے ترا سے کہم از نیشہ صبر باتو نازک بدن آہنہا کہ ز گلنیاں دکنند	پیش جان قصہ فرسودہ تنی میگویند بہر تسکینِ دل من سننے میگویند ذکر بالاسے تو در ہر چہنے میگویند سخنِ عشوہ گرے غمزدے میگویند منم امر و ز اگر کو بکنے سے گویند پیش یوسف سخن پیر سننے میگویند
--	---

سوز جامی نشد اسے شمع ہنوزت روشن
گرچہ زد قصہ بہر آنجنے سے گویند

شد خیال آن خط از دل ان رخِ موشن ماند	دور زد از خانہ بیرون رفت یک آتش نماند
--------------------------------------	---------------------------------------

<p>تا خوشیها دید مجنون از غم لیلی لعلی مست میراندی میان شهر و ابرش سوا گروه بود و عده سیروه کزین بخت درم در لطافت سر و بگذشت از مرفرازان باغ پاک شد لوح دل از هر نقش لیکن همچنان</p>	<p>بهر ارباب دل از و قصه های خمی شش بهانه بس غریزان را که سر ز بیم ابرش نماند آنچه بایستی مراد در دل در آن کش نماید یک رفتار خوش تر از ان قامت لکش نماید ذوق یار ساده و جام می بگیش نماید</p>
<p>داشت جامی دین و دینی زهد و تقوی صبر و هوش دولت عشق تو باقی باد کز هر شمش نماید</p>	
<p>جرم که رخت ما بحریم فنا کشد هر شب ز بزم عیش مهر و برادر زهد کو جام صفا و دهن مشوق ساوه گیر بر سنگ امتحان نشود هم عیسار در زینگونه که قصنا وقت در در کشاشم بر حرف بچکس منهن انگشت اعتراض</p>	<p>بهر ز طاعتی که به عجب و ریاضت کشد بازم کند گیسوی چنگ از قفا کشد آنرا که دل به صحبت اهل صفا کشد هر س که سر ز تربیت کیمیا کشد در حیرتم که کار من آخر کجا کشد آن نیست کلک صنع که خطا کشد</p>
<p>جامی ز خوان رزق چنانی کفایت است آزاد بار منت دو نان حیرت کشد</p>	
<p>ماه نور بر شکل جام آید نماز شام عید کرد یکبار و گریه از من نو جام و</p>	<p>یعنی از جام طرب خالی مباد و تپا می می برستان سر خورشید مشبک دور جام و</p>

<p>خون کم خوران ماه روزه را بر دستهند گفته بودم خشک کنی این بدان مساک صوم عید بر هر کس کشتا داز میگرد ابو انبیس میرساند نئے که ماه روزه صفا گشته بود</p>	<p>با دیبانی مجلسی مردان درد آشا تمید ساخت ساقی تازه ام از شوی انعام عید زاهد مغرور محرومی ز فیض عام عید از لب مطرب بگویش عاشقان پیغام عید</p>
--	--

وام کن جامی نیرم عید و چه می که هست
طوق چشمت گردن اهل کرم را دام عید

<p>ساقی بشکل جام نرد آمد بهلال عید تقلی که روزه بر در عیش و نشاط زد من بعد ما و عید و لعل عیش نقتد عید نوست و ماه نوست و بهار نو شکر بر مرید دولت ما از دعای شفا عهد بعید شد که ز من تو بگرد ایم</p>	<p>می ده بفر دولت سلطان بوسید شکل بهلال عید ز ز ساختش کلید نه شادمان بوعده و نه خائف از عید دارد ز هر جدید دلم لذت عید بادش همیشه دولت و اقبال برزید نبود بعید نقض چنین عهد عید</p>
--	---

جامی شکر لبان سمرقند را شد
از جان مرید پسرک الله مایید

<p>تاک که آن شمع مرا بید و نا دید کند چون بگریم بر او فاش زمین پنهان در زینے که شود دیده نشان قدش</p>	<p>بشنود ناله زار من و بشنیده کند در رفیقان نگر و خنده در دیده کند هر که اهل نظر است با قدم از دیده کند</p>
---	---

<p>ہر چہ پاسن کند آن طره زولیدہ کند کت خرامش دل سن پازاشیدہ کند باستان چند قطر بازی پوشیدہ کند</p>	<p>سن ندارم گلہ زان گلہ شانہ زودہ بمخراشیدہ و لم برنگد زانکہ بساد پینہ زاید سا اوس برانہ اختہ با</p>
	<p>جامی از بار پسندیدہ چه رنج حاشا کان پسندیدہ بجز خار پسندیدہ کند</p>
<p>ہر زانکہ بید خوبی بے رحم چنین افتد حیف ست کزان بالاسایہ زمین افتد صد دل شدہ را آتش در زمین افتد مشکل کہ بنام من جز قرعہ گین افتد دردے ز خطائی ما پسند کہ چنین افتد سیارہ او بارم از مرغ برین افتد</p>	<p>گر کار دل عاشق با کافر چنین افتد جائیکہ بود تابان خورشید مکن جولان ہر جا کہ جہد برتے از آتش عشق تو عشق تو بہر و گین ہر چند کہ زوق تو محراب حضور آمد ما را خم ابرویت ہر خطہ زخم آستے باشد کہ ازین ناک</p>
	<p>جامی چون راند از لعل شکر بارت درد ہنش از دیدہ در پاسے شین افتد</p>
<p>زان یار جنبہ جوے و نگار جفا پسند از حال ما پیرس بر احوال ما شد اکنون کہ بند عشق قوی شد چہ جا بند ہر جا کہ سے رویم بعشقم سب بلند</p>	<p>ما حسنتہ نا طریم و دل افکار در و بند اسے ناچشیدہ چاشنی در و بیدلان میکر و جا بخاطر ما پست پیش ازین ما را ایساں ہں وفا عشق کبرشید</p>

بستم بجا کبوس در شش ششمه امید	بر کاخ عرش می فکند هتمم بکند
بس نازگست خاطر رندان رود تویش	ای واعظ منسوده دل بر ارم تا بچند

جامی ز نقش سوسه بے نقش راه برد
خود را نقشین بست بران شاه نقشبند

آن کیست که شهری همه دیوانه او بیند	سفتون شده ز گرس ستانه او بیند
زان پیش که شمع رخسار فروخته گردد	مرغان او که آنچه پروانه او بیند
ز اندم که به پیمان لبش چاشنی بحیث	جامها مگسان لب پیمان او بیند
هر کسکه ز عشقتش زده دم از تره خوبان	چاروب کشان دره کاشانه او بیند
چیشان منش خانه و من مرده ز حیرت	کاین مرد مکان بهره پمخانه او بیند
زلف از بگنم منهد کاشن عجب شد	موی دوسه بگسته که در سایه او بیند

افسانه جامی مشهور خواهد که خلق
در خواب اجل رفته ز افسانه او بیند

دان بچنگ غمت آهنگ سرود بکنند	که روان بر رخم از هر قره رود بکنند
شکل محرابی نعل سیم رخسار تو بر راه	بیج دل داده نه بیند که سجودی بکنند
چون مرا سوختی از غم کمن از دیشیه آ	کم رفت ز شعله بجا شاک که دود بکنند
دهنت را که خرد جوهر فردش خوند	جز منطبق لب است اثبات وجود بکنند
بایدت پرین از دسته جانها که	صبر که رحمت هر تباری بود بکنند

پند گوئی که صدر کن رقیبان حسود
انچه با من تو کنی هیچ حسود نکند

قدر جامی که بجان مهر تو وز دل بشناس
پیش از آن روز که بشناسی و سود نکند

تیر تو افتاده در جان من او کار کرد
پیش خشت خشت گل لاله شکفتن بنخواست
ابر جمین راز گل روسه تو آمد بسیار
مهر که دیوار و در پر تو رویش گرفت
لعل تو آمد هیچ کز لب جان بخش خویش
طعنه بخواری مزن زانکه عزیز جان
بر هفت آندو نه در دل من کار کرد
سینه ز دراز شوق چاک و اغ خود اظهار کرد
نعره بسیار زد گریه بسیار کرد
روسه ترا دید جا در پس تو بار کرد
داد شفا هر که چشم تو بیمار کرد
بودم ازین پیشتر عشق تو ام خوار کرد

جامی از آهاز نظم و صفت جمال تو گفت
مطالع دیوان خویش مشرق انوار کرد

مطرب هنگت نم های شوق انگیز کرد
در حریم زرم زندان پاسه نتواند زنها
کوهین تیشه بجای مسل مزن چون در رخ
سبزه نو خاست گرد گل از شکست آب
زلف مشکین تبار و رایج بر هم زد صبا
دشت ارذانی خیالست و پیش شریف م
وزدم نه آتش صاحب لانا تیر کرد
جز خرفی که بسبوی باد و دست آویز کرد
لعل جان افزا شیرین روز پر وزیر کرد
با اسیران هر چه کرد آن سبزه نو خیز کرد
بعد سبیل اجمیر افشان و عنبر سز کرد
مردم چشم منش از گریه گوهر زیز کرد

	<p>دعوی پر پیرکاری نیست جز آنکو دگے دقت جامی خوش گزین گوئی پر پیر کرد</p>	
<p>خضر جاشنی زاب جوان کشید سخواہم سر از خط فرمان کشید اجل کز تخم رشتہ جان کشید بساط ز مرد بہستان کشید بدل بہر تو داع بہنجان کشید ز شرم تو رو در گریبان کشید</p>	<p>خطت قوت ازان لعل خند کشید بخونم نوشتت ست فرمان لب نیارست چشم دل از تو دوخت پے مقدم تو ز سبزہ صبا نہ لاله است این بلکہ خونین کجا نہ غنچہ است بر گلبن آن بلکہ گل</p>	
	<p>ہمین حاصل جامی از سیر بس کہ در میکہ ہ پادمان کشید</p>	
<p>بر خاطر مہواسے گل و لاله سرود کرد از گرد باکشت فلک تیز گرد کرد بدمر سے زمانہ ہترانیک مرد گرد خوش آنکہ خاطر از ہمہ اغیار فرد گرد کو بارگے زہمت گردون نور گرد با او کرا مجال سخن پیرہہ کرد کرد تزمین شعر خود بزر و لاجورد کرد</p>	<p>آمد خزان عمر و مرا کونہ زرد کرد آسودگی بخواب ندید آنکہ تکیہ گاہ غرہ مشو کہ خواب بہ نیشکے ستایت فردست یا دیل دلش بہت سوزد زان آفتاب بہرہ خزان گرم رویت گر کرد خون دم چو زبان از سخن بست جامی چو نیست معنی رنگین حسود را</p>	

<p>ز اس چشم دو دم سرش قلع ترا کہ کند آہ جگر سنگ ز درد دل و نار کند کہ رقییم ز سر کوسے تو دنیا کہ کند گر فلک کر دمہ از عنبر تر بالہ کند لعل جانش تو با مردہ صد سالہ کند عقل و دین کے برد آن صفت کہ دلا کہ کند</p>	<p>بیتو عاشق چون نظر در قلع لایا کہ کند کو کین عیشہ چو بر کوہ زندا نچہ صدت دیدہ دنیا ل تو دل نیز خدارا پسند مہ تو ان خواند بان رخ زیبای ترا انچہ بازندہ بسے کہ چو خضر آب حیات عشق سبے بلوہ بمعشوق میسر نشود</p>
	<p>لا انت ہر نا خلف از جانبر و جامی را راہ موسا نرند بانگ چو گو سالہ کند</p>
<p>تن بر ہند ما نقش بوریادارد ز گرد بالش خورشید متکا دارد کہ زخم سیلی او باز در قفا دارد کہ بہر تاج گران سنگ پاوشادارد بکنج مصطبہ بے جست جوگہ دارد سبک عیار چہ حاجت بہ کیا دارد</p>	<p>بساط زرش شاہی پہ نقش ما دارد بکش ز قطع اہل یا کزین عمل عیسے بدست راحت و اقبال ہر غرہ مشو بگ سر نہ و آسودہ زی کہ در دست حضور دل کہ شہ از مالک مال حبت و دنیا کیکہ بر محک ہمتش بود زروس</p>
	<p>پشت بازو و جامی دو کون را و ہنوز ز فقر شہہ خجالت بہ پشت پا دارد</p>
<p>بندہ نفس خود دعوی آزادی چند</p>	<p>ہلے درین کاخ امانی بغم شادی بند</p>